

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ, ЖУРНАЛІСТИКИ ТА МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ІМЕНІ ПРОФЕСОРА ОЛЕГА МІШУКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
англійської філології та
світової літератури
імені професора Олега Мішукова
протокол № 2 від 02.09.2025 р.
завідувачка кафедри

(Юлія КІЩЕНКО)

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ОК 18. Історія зарубіжної літератури (XIX ст.)

Освітня програма: Середня освіта (мова і література англійська)

Спеціальності: 014. Середня освіта

Спеціалізація: 014.021. Англійська мова та зарубіжна література

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Івано-Франківськ 2025-2026

Назва освітньої компоненти	Історія зарубіжної літератури
Тип курсу	Обов'язкова компонента
Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень освіти
Кількість кредитів/годин	1 кредит / 30 годин
Семестр	V семестр
Викладач	Соловцова Ірина Віталіївна, старша викладачка, кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/About/Faculty/IUkrForeignPhilology/ChairTranslation.aspx
Посилання на KCU online	https://ksuonline.kspu.edu/course/view.php?id=7584
Сервіс для проведення конференцій (корпоративний)	Zoom (ідентифікатор конференції: 337 193 1795 ; код доступу: 327 332)
Контактний тел.	+380507555669
E-mail викладача:	isoloviova@ksu.ks.ua
Графік консультацій	п'ятниця, за призначеним часом
Форма контролю	іспит

1. Анотація курсу

Вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія світової літератури» передбачено освітньо-професійною програмою підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Результатом проходження курсу є надбання студентами **літературної компетентності**, складовими якої є емоційно-ціннісна, літературознавча, загальнокультурна та компаративна компетенції особистості. Формування літературної компетентності та її складників тісно пов'язано із формуванням комунікативної, громадянської, інформаційно-цифрової компетентностей, розвитком умінь і навичок володіння учнями українською мовою, а також іноземними мовами, видами мовленнєвої діяльності, роботи з різними науково-навчальними жанрами (стаття, доповідь, реферат, курсова та випускна робота тощо).

2. Мета та завдання курсу

Мета: сформувати у студентів систему знань про західноєвропейську та північноамериканську романичну та реалістичну літературу XIX століття (V семестр), про її своєрідність, умови формування та розвитку; забезпечити розуміння місця цієї літератури в світовому культурному процесі, значення для історії світової літератури та культури.

Завдання: методичні: формування у студентів системи гуманітарних понять, які становлять етико-естетичний компонент мистецтва; формування основних теоретико-літературних понять як умов повноцінного сприйняття, аналізу й оцінки художнього твору; закріплення базових літературознавчих знань задля майбутнього здійснення науково-дослідницької та науково-методичної роботи; осмислення літератури як особливої форми освоєння культурних традицій; опанування студентами основних категорій стилістики, поезики, метрики; вивчення закономірностей літературного процесу та художньої специфіки провідних літературних течій, напрямків; **пізнавальні:** поглиблювати літературознавчу освіту студентів-словесників, систематизувати відомості з теорії та історії літератури; дати студентам наукове знання фактів і явищ світового письменства; ознайомити майбутніх фахівців із досягненнями сучасного літературознавства у вивченні напрямів, стилів, жанрових модифікацій та ін.; дати уявлення про специфіку літератури, загальні закономірності та етапи розвитку; **практичні:** вдосконалювати у студентів навички самостійної навчальної та науково-дослідницької роботи, опрацювання наукової літератури; розвивати й надалі навички літературознавчого аналізу на різних рівнях (проблемно-тематичному, структурно-композиційному тощо); виробляти у студентів уміння досліджувати способи і прийоми типізації та індивідуалізації характерів, своєрідність композиції та сюжету, мову художніх творів і особливості віршування, аналізувати драматичні, ліричні та епічні тексти, порівнювати їх із творами різних жанрів, різних епох, сприяти формуванню та вдосконаленню навичок аналізу літературного твору; навчати студентів вільно та влучно послуговуватися відповідними літературознавчими термінами; формувати у студентів навички підготовки доповідей, публічних виступів, уміння брати участь у творчих дискусіях, вдосконалювати навички самостійної навчальної і науково-дослідної роботи; готувати студентів до практичної роботи в загальноосвітній школі.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Після успішного завершення дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

Мета й завдання вивчення курсу реалізується через формування таких **компетентностей**:

- *культуросознавчої компетентності*

як сукупності знань про матеріальну й духовну культуру, традиції, звичаї народів світу;

як сукупності вмінь використовувати культуросознавчу обізнаність у фаховій діяльності;

- *літературознавчої компетентності*

як сукупності знань про зарубіжну літературу в її історичному розвитку та в сучасному стані;

як сукупності вмінь здійснювати літературознавчий аналіз;

як здатність усвідомлювати закономірності літературного процесу, оцінювати художню своєрідність творів, творчість письменника в контексті національної культури та загальнокультурної значущості;

- *комунікативної компетентності*

як сукупності знань, умінь, здібностей та ініціативи особистості, необхідних для здійснення комунікації в різних мовленнєвих сферах;

як знання законів спілкування й етикету;

як розуміння мотивів, цілей, засобів у взаємостосунках;

як формування умінь публічного виступу (спроможність розкрити сутність проблеми, аргументувати власне її бачення, здатність підтримувати у слухачів інтерес і увагу, керувати аудиторією тощо);

- *психологічної компетентності*

як сукупності знань загальної, вікової, педагогічної психології, психічних процесів пам'яті, мислення;

як умінь визначати рівень розвитку особистості тощо;

- *науково-дослідної компетентності*

як сукупності умінь здійснювати пошукову, наукову, експериментальну діяльність, працювати з першоджерелами, критичною літературою, конструювати власну і колективну науково-дослідницьку роботу, формуючи при цьому індивідуально-творче мислення, виробляючи мотивацію науково-дослідницької діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності:

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Програмні результати навчання:

ПК 2. Здатність проєктувати педагогічну діяльність, володіти професійно-методичною компетентністю для планування і проведення занять з іноземної мови та зарубіжної літератури.

ПК 6. Здатність виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів у контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їх поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора.

РН5. *Вибирає* відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізує* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначає* ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН7. *Демонструє* знання основ фундаментальних і прикладних наук(відповідно до предметної спеціальності), *оперує* базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН11. *Виявляє* навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, *пояснює* необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

ПРН 1. *Застосовує* на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні основи навчання іноземної мови і зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей учнів.

ПРН 2. *Вміє* складати конспекти уроків різних типів, у тому числі для проведення у дистанційному режимі.

ПРН 3. *Обирає* педагогічні технології, методи і прийоми навчання, а також методи тестування відповідно до цілей і завдань навчання і контролю з урахуванням конкретного педагогічного контексту.

ПРН 4. *Оцінює* ефективність навчальних матеріалів та вміє адаптувати їх до конкретного освітянського контексту.

ПРН 5. *Уміє* здійснювати міжкультурну комунікацію і долати міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей, властивих культурам країн мов, що вивчаються, а також знання світоглядних засад, ментальних особливостей та онтологічних характеристик української культури.

ПРН 7. *Демонструє* володіння іншомовною комунікативною компетентністю відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в усіх видах усного і писемного спілкування.

ПРН 10. *Уміє* критично опрацьовувати джерела і здійснювати самостійний науковий пошук, у тому числі і з використанням емпіричних методів.

ПРН 11. *Демонструє* здатність критично оцінювати вітчизняний і закордонний навчальний досвід, власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність і вибудовувати стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
1 / 30	8 год.	6 год.	16 год.

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/вибіркова компонента
2025-2026	5	014. Середня освіта	3	нормативна

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

Вивчення курсу передбачає використання загальнонавчаних програм і операційних систем, корпоративного Zoom, платформи ksu online, освітніх Google інструментів.

7. Політика курсу

Відвідування занять. Для успішного опанування курсу та складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається відвідування лекційних та практичних занять (в очній чи дистанційній формі). Пропуск понад 25% занять без поважної причини буде оцінений як FX. Студенти зобов'язані інформувати викладача про неможливість відвідати заняття та дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Письмові роботи. Курс передбачає виконання студентами кількох видів письмових робіт (зокрема, написання літературно-критичних есе, виконання тестових завдань, розгорнуті аналізи літературно-художніх творів за запропонованою схемою, підготовку презентацій тощо).

Академічна доброчесність. Роботи студентів повинні репрезентувати їхні власні оригінальні дослідження чи міркування. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Письмова робота, у якій виявлені ознаки академічної не доброчесності, не буде зарахована незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються також до самостійного наукового пошуку й використання й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

При організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті здобувачі та викладачі діють відповідно до:

- Положення про самостійну роботу студентів (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>);
- Положення про організацію освітнього процесу (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>);
- Положення про проведення практики студентів (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>);
- Положення про порядок оцінювання знань студентів (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>);
- Положення про академічну доброчесність (<http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>);
- Положення про кваліфікаційну роботу (проект) студента (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/INaturalScience/MFstud.aspx>);
- Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>);
- Положення про порядок і умови обрання освітніх компонент/навчальних дисциплін за вибором здобувачами вищої освіти (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>)

- Положення про порядок оцінювання знань студентів (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>)

- Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, здійснюється відповідно до «Порядку визнання у Херсонському державному університеті. результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» <https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx?lang=uk> Освітні платформи (Udemy, Coursera, Prometheus, EdPro, PlusbyPhysiopedia) погоджено колегіальними органами Херсонського державного університету (протокол Вченої ради університету від 26 серпня 2024 року № 2).

8. Схема курсу

Тиждень, дата	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. Літературний процес XIX століття. Література доби романтизму					
Тиждень Б 08.09–12.09 2025	Тема 1. Романтизм – напрям і стиль у світовій літературі та мистецтві першої половини XIX ст. Загальна характеристика літератури німецького романтизму 1. Соціально-історичні передумови розвитку романтизму. 2. Хронологічні межі та поняття романтизм. 3. Визначальні риси літератури романтизму 4. Течії та представники романтизму. 5. Загальна характеристика літератури німецького романтизму: специфічні риси, періоди розвитку, найвизначніші представники провідних течій. 6. Загальна характеристика життєвого та творчого шляху Е.Т.А.Гофмана, багатогранності його таланту. Музика в житті та літературних творах митця. 7. Періодизація літературної творчості Е.Т.А.Гофмана. Провідні жанри в творчому доробку письменника. 8. Тематика літературної спадщини (двійність, світу, тема двійництва та психологічної роздвоєності, конфлікт митця та суспільства; соціальна сатира та критика філістерства; небезпека з боку розвитку технологій та автоматизації; тема куртуазного кохання та пристрасті; тема моторошного та надприродного; тема долі та фаталізму; тема музики як символу високого мистецтва) : Ауд. -2 год.	лекція	1. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: підручник. Тернопіль, 2008. 2. Давиденко Г.Й., Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури XIX – поч. XX ст. К., 2007. 3. Тверітінова Т.І., Шовкопляс Г.Є. Історія зарубіжної літератури XIX століття: перша половина. доба романтизму. К., 2018. 4. Куліченко А. К., Хабарова О. О. Специфіка романтичного гротеску в творах Е.Т.А.Гофмана «Малюк Цахес» та «Золотий горнець» // Міжнародний науковий журнал "Науковий огляд"; Том 3, №2 (2014). 5. Вечірко О. Особливості художнього світу Е.Т.А.Гофмана: методичний аспект // Наукові записки. Серія: Філологічні науки.. Випуск 153 С.65-69 6. Мелінчук Н.В. Е.Т.А. Гофман та німецький романтизм: методичний аспект // Мова і культура-. 2012, Вип.15. Т.І (155). С.373 -376. 7. Савчук О. Фантастична історія злету і падіння Цахеса. Е.Т.А. Гофман. «Крихітка Цахес на прізвисько Ціннобер». 8 кл. // Зарубіжна література. 2004. № 47. С. 8-9. 8. Шамрай А.П. Ернест Теодор Амадей Гофман. - К.: Днепр, 1969.- 299с.	1. Опрацювати конспект лекції. 2. Доповнити конспект лекції за рекомендованими джерелами та матеріалами. Бажано скласти стислий конспект із використанням схем, кластеру, таблиці тощо) 3. Підготуватися до перевірки рівня засвоєння знань. 4. Пройти контроль знань (тести)	3 б.
	Тема 1. Еволюція поетичної свідомості Г. Гейне в «Книзі пісень» 1. Загальна характеристика життєвого та творчого шляху Г.Гейне. 2. Збірки Г.Гейне "Книга пісень" як видатного явища німецького романтизму. Народнопісенна основа віршів збірки. 3. Романтичні тенденції, провідний пафос «Юнацьких страждань» та специфічна відмінність від народно-фолькорної поезії (мотиви сну та смерті, самотності, інфернальна та середньовічна образність, поетика контрастів). (на прикладі або «Ніч на очах лежала», або «Зловещий грезился мне сон...», або «Заглядають замки й скелі...», або «Дон Раміро») Переосмислення романтичного світогляду, зіткнення романтизму та реалізму в «Разговоре в Падерборнській степи».	самостійна робота	1. Давиденко Г.Й., Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури XIX – поч. XX ст. К., 2007, 2. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму. К., 1997. 3. Ніколенко К.С. Генріх Гейне відомий і невідомий : [монографія] Київ, 2014. 103 с. 4. Ніколенко О.М. Романтизм у поезії. Г.Гейне, Дж.Г.Байрон, А.Міцкевич, Г.Лонгфелло. Х. 2003. 176 с 5. Ніколенко О. Про життя та творчість Г.Гейне	1. Скласти конспект за запропонованим планом 2. Прочитати тексти запропонованих для аналізу віршів. 3. Вивчити напам'ять один з віршів Г.Гейне, скласти виразне читання 4. Виконати інтерактивне завдання “Вгадати назву вірша поета за зображенням”	4 б.

	2.. Посилення іронічного начала в «Ліричному інтермеццо». Теми і форми народної поезії в другому циклі: - смісл назви; очікування щастя у вірші «Як був чарівний місяць май», вплив фольклорної традиції; - роль символів у вірші «Самотній кедр півночі» («Самотній кедр на стромині...»); - сатирична тональність («Вони за столом чаювали»). 1. Ускладнення проблематики та художні особливості циклу «Повернення на батьківщину». Поєднання в циклі романтичних та реалістичних елементів. Іронічне сприйняття минулого, образ двійника. - образ міста - інтерпретація любовного почуття («Картини забутих років» / «Не знаю, що стало зі мною», «Коли розлучаються двоє...», «Сменяются поколения»). - образ двійника («Ніч тиха, всі вулиці в сні спочивають» «Тепер пора вже вигнати з дум...») 2. Філософське осмислення буття, зміна форм вірша в «Північному морі» . («Питання», «У гавані») 3. Еволюція теми кохання в збірці «Книга пісень» 4. Сатира та іронія як прикмети ідиостиля Гейне (знайти в тексті приклади іронії та самоіронії). Сам.робота -2 год.				
Тиждень А 15.09–19.09 2025	Тема 2. Загальна характеристика літератури англійського романтизму. Творчий шлях В. Скотта 1. Визначальні чинники особливостей становлення та розвитку літератури романтизму в Англії. 2. Специфічні риси літератури англійського романтизму 3. Хронологічні межі, періоди розвитку літератури англійського романтизму. Його найяскравіші представники, засновники течій. 4. Творчий шлях В. Скотта як батька історичного роману Ауд. – 2 год.	лекція	1. Наливайко Д., Шахова К. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму. К., 1997. 2. Давиденко Г.Й., Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури XIX – поч. XX ст. К., 2007. 3. Тверітінова Т.І., Шовкопляс Г.Є Історія зарубіжної літератури XIX століття: перша половина. доба романтизму. К., 2018.	1.Опрацювати конспект лекції. 2. Доповнити конспект лекції за рекомендованими джерелами та матеріалами	
	Тема 2. Вальтерскоттівська модель історичного роману (на прикладі роману «Айвенго») 1.Особливості підходу В. Скотта до відтворення історичних подій, змалвання історичного конфлікту 2. Специфіка відтворення атмосфери часу в романах В. Скотта про історичне минул. Значення авторського слова в структурі вальтерскоттівського роману. 3. Місце історичних подій та історичних персонажів у романах В. Скотта 4. Особливості співвідношення історичних подій та художньої вигадки в романах В. Скотта на сюжетно-композиційному та образному рівнях. 5. Місце образу народу в історичних романах В. Скотта, специфіка його змалювання 6. Новаторство художньої мови Сам. – 2 год.	самостійна робота	1. Наливайко Д., Шахова К. Зарубіжна література XIX сторіч-чя. Доба романтизму. К., 1997. 2.Бахрушина В. М. Вальтер Скотт – засновник жанру історичного роману: Інтегрований урок (зарубіжна література,історія) з елементами інсценізації за романом «Айвенго» // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 1999. № 9. С. 22-23. 3. Белименко С. В. Образ Айвенго в романі В. Скотта «Айвенго» та світовому мистецтві: Урок у 7 класі // Зарубіжна літ-ра в школі. 2012. № 20. С. 15-20. 4.Ведмідь Л. Г. Вальтер Скотт. Короткі відомості про письменника. Роман «Айвенго». Історична основа твору:	1. Опрацювати рекомендовані джерела, визначити особливості моделі історичного роману В. Скотта 2. Прочитати роман В.Скотта «Айвенго», проаналізувати його 3. Скласти письмову відповідь за темою “Вальтерскоттівська модель історичного роману: концепція минулого, композиція, принципи розстановки персонажів (роман “Айвенго”) 4. Пройти тест за романом 5. За бажанням маєте змогу виконати інтерактивні вправи за романом В.Скотт - майстер оповіді (види оповіді) Порівняльна характеристика головних жіночих персонажів у	5 б.

			Інтегрований урок // Зарубіжна літ-ра в школі, 2007, № 2, с. 32-36. 5. Висоцький А. А. Картини життя середньовічної Англії у романі Вальтера Скотта «Айвенго» // Зарубіжна літ-ра в школі. 2008. №18. С. 8-15. 6. Давиденко Г. Й. Об'єктивність зображення історичного процесу і соціальних відносин у романі Вальтера Скотта «Айвенго» // Історія зарубіжної літератури XIX-початку XX століття. К.: Центр учбової літ-ри, 2007. С. 223-226. 7. Давиденко Г. Й. Вальтер Скотт – засновник жанру історичного роману // Історія зарубіжної літератури XIX-початку XX століття: Навч. посібник. К.: Центр учбової літ-ри, 2007, с. 59-64.	твори (надіслати скрини виконаних спав)	
Тиждень Б 22.09-26.09 2025	Тема 2. Загальна характеристика літератури французького романтизму. Творчий доробок В.Гюго . Роман «Собор Паризької богоматері», його проблематика, символіка й гуманізм 1. Визначальні чинники особливостей становлення та розвитку літератури романтизму у Франції. 2. Специфічні риси літератури англійського романтизму 3. Хронологічні межі, періоди розвитку літератури французького романтизму, найяскравіші представники. 4. Загальна характеристика творчого шляху В. Гюго як найпрезентативнішого представника французького романтизму 5. Роман «Собор Паризької богоматері», його жанрова специфіка. 6. Композиція й сюжет роману. Проблематика. 7. Система персонажів. Образи Квазімодо, Есмеральди, Клода Фролло. 8. Образ собору, його композиційна роль у творі. 9. Особливість змалювання боротьби добра і зла в романі, гуманістичний пафос співчуття жертвам людської й соціальної несправедливості. Сам.роботв - 2 год.	самостійна робота	1. Наливайко Д., Шахова К. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму. К., 1997. 2. Наливайко Д. Віктор Гюго: Життя і творчість. К., 1976. 3. Коломієць Л.А. Гюго – це цілий світ! // Всесвітня література в сер. навч. закладах України. 1999. №12. С.21-23. 4. Логвин Г.П. Жорстокі закони Середньовіччя. Роман В.Гюго Собор Паризької Богоматері // Заруб. літ. в навч. закл., 2000. №3. 5. Назарець В.М. Кам'яна симфонія і кохання — короля блазнів. Штрихи до аналізу образу Квазімодо, героя роману В.Гюго Собор Паризької Богоматері // Заруб. літ. в навч. Зкладах, 2000, №6, с.43–45. 6. Наливайко Д. Змінити себе, змінити життя (Про творчість В. Гюго) // Зарубіжна література. – 1997. № 10. С. 3-6. 7. Поколюдний Л. Д. В. Гюго і його роман «Собор Паризької Богоматері» // Зарубіжна літ-ра в школі. 2006, № 4, с.2–4.	1. Ознайомитися з питаннями, винесеним на самостійне вивчення. За рекомендованими джерелами підготувати відповідно плану. 2. Прочитати роман В. Гюго «Собор Паризької Богоматері» 3. Підготувати аналіз фрагментів «Квазімодо рятує Есмеральду», «Епізод з двома вазами», «Освідчення Клода Фролло» (їх не менше трьох), 4. Довести на прикладах, що гротескність є основним художнім прийомом роману. 5. Скласти опорну схему «Розкриття теми кохання в романі В. Гюго «Собор Паризької Богоматері»». 6. Пройти тести. 7. * Індивідуальне завдання. Занотувати передмову В.Гюго до драми «Кромвель»	5 б.
	Тема 3. Загальна характеристика літератури американського романтизму. Творчий доробок Е.По 1. Чинники становлення та розвитку літератури американського романтизму становлення та розвитку літератури 2. Специфічні риси літератури американського романтизму:	лекція	1. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: підручник. Тернопіль, 2008. 2. Алексєєнко Л. Едгар По – засновник детективу // Зарубіжна література. 2002. №1. С. 7. 3. Алексєєнко Л. В. Едгар По // Зарубіжна література, 2005, №2 с.2 – 11.	1. Опрацювати конспект лекції. 2. Доповнити конспект лекції за додатковими матеріалами	

3. Внесок письменників-романтиків США у становлення і розвиток прозаїчних жанрів 4. Хронологічні межі та періодизація літератури американського романтизму 5. Тематика літератури американського романтизму 6. Образ природи в літературі американського романтизму (екзотизм та патріотизм) 7. Творчий доробок Едгара По Ауд. – 2 год.			4. Алексєєнко Л. В. Едгар По – «прекрасний демон поезії» // Зарубіжна література, 2002, №1, С.6. 5. Крижанівська Н. Л. Образ "Прекрасної жінки" в психологічних новелах Едгара Аллана По // Сучасний погляд на літературу. 2002, №7, с.141-149. 6. Ліскевич-Карпа М. Р. Едгар Аллан По. Комічне і жахливе в новелістиці По // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2001, с.22-23. 7. Рада І. М. Варіанти аналізу новел Едгара По // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2001. №5. С. 11 – 15. 8. Пригодій С.М., Горенко О.П. Американський романтизм. Полікритика: навч. посіб. К., 2006.		
	Тема 3. Художня специфіка та мотивний комплекс поезії, тематичне розмаїття новел Е.А. По 1. Значення постаті Едгара Аллана По в американській та світовій літературі 2. Художня специфіка поезії Е.А. По: сугестивність, метафоричність, символізм, музикальність. Реалізація поетологічних концепцій Е.А. По в його художній творчості («Ворон»): • тема смерті, тема влади мертвих над живими, минулого над теперішнім; • реалізація романтичної категорії Піднесеного; • концепція «ідеального кохання». 3. Тематика, проблематика та художня своєрідність «страшної новели» Е. По «Падіння дому Ашерів»: реалізація тем смерті та жаху, емотивність, кольорова палітра. Функції фігури оповідача та образів природи. 4. Інтерпретація двійництва в новелі «Вільям Вільсон». Двійник як втілення совісті. 5. Тема мистецтва і митців в новелі «Овальний портрет». 6. «Логічні новели». Новели «Вбивство на вулиці Морг» («Золотий жук»). Образи Огюста Дюпена (Вільяма Лєграна). Спільне в образі мислення й методах розслідування. 7. Риси романтичної поезики в новелістиці Е.А.По. Сам.-2 год.	самостійна робота	1. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: підручник. Тернопіль, 2008. 2. Алексєєнко Л. В. Едгар По – засновник детективу // Зарубіжна література. 2002. №1. С. 7. 3. Алексєєнко Л. В. Едгар По // Зарубіжна література, 2005, №2 с.2 – 11. 4. Алексєєнко Л. В. Едгар По – «прекрасний демон поезії» // Зарубіжна література, 2002, №1, С. 6. 5. Білянець О. Захоплюючий світ детективної літератури (Е.По «Золотий жук» // Зарубіжна література, 2015, №21-24, с.94-96. 6. Вєчїрко О. Особливості художнього світу Е.Т.А.Гофмана // Наукові записки. Серія. Філологічні науки, 2017. Випуск 153 7. Крижанівська Н. Л. Образ "Прекрасної жінки" в психологічних новелах Едгара Аллана По // Сучасний погляд на літературу. 2002, №7, с.141-149. 8. Ліскевич-Карпа М. Р. Едгар Аллан По. Комічне і жахливе в новелістиці По // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2001. С. 22 – 23. 9. Рада І. М. Варіанти аналізу новел Едгара По // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2001. №5. С. 11 – 15. 10. Кашуба Є. Логіка за Лєграном. Конспект уроку за новелою Е.По «Золотий жук» 7 кл. // Зарубіжна література в середніх навчальних закладах України, 2003, №6, с.12-18. 11. Шерстюк Н. О. "Особливості часопростору в новелі «Золотий жук»" Едгара По // Молодий вчений, 2019, № 5 (69), с.35	1. Ознайомтеся з питаннями до опанування теми самостійно. За рекомендованими джерелами занотуйте необхідний матеріал. 2. Випишіть визначення поняття «новела» 3. Прочитайте зазначені у плані семінару твори Е.По, проаналізуйте їх, підготуйтеся до співбесіди за ними у позаурочний час. 4. Складіть конспект статті Е.По за запропонованим планом 5.*Індивідуальне завдання (виконується за бажанням студента): виконайте письмово завдання - «Логічні новели». Визначте суттєві особливості "логічних" новел і детективної літератури, складіть таблицю-схему. - Образи Огюста Дюпена (Вільяма Лєграна): характерні риси. Спільне в образі мислення й методах розслідування обох героїв	5 б.

			12. Пригодій С.М., Горенко О.П. Американський романтизм. Полікритика: навч. посіб. К., 2006.		
Тиждень А 29.09-03.10. 2025	Тема 4: Художній світ повістей М. Гоголя. 1. Розвиток сюжету та конфлікту в «Ночи перед Різдвом». Особливості образної системи. Елементи карнавалізації. Гоголівська реалізація романтичного двосвіття. 2. «Повість про те, як посварився Іван Іванович з Іваном Никифоровичем»: джерела сюжету, своєрідність конфлікту. Специфіка характеристики персонажів, засоби створення образів. 3. Образ Башмачкіна з повісті «Шинель» як «маленької людини»: типовість та гуманістичний пафос. Засоби створення образу. Риси романтичного героя в образі Акакія Акакійовича. 4. Специфіка фантастичного в повістях М. Гоголя: - стихія народної демонології в «Ночи перед Різдвом»; - дивне та неочікуване на рівні описів та оповіді в «Повісті про те, як посварився Іван Іванович з Іваном Никифоровичем»; - фантастика епілога та нефантастична фантастика в повісті «Шинель». 5. Специфіка художньої манери М. Гоголя. Сам.- 2 год.	самостійна робота	1. Мацапура В. Міфопоетичний образ України в Гоголівських «Вечорах на хуторі біля Диканьки» / Валентина Мацапура // Рідний край: науковий публіцистичний художньо-літературний альманах. 2006. №1 (14). С. 99–104. 2. Мусий В.Б. «Вечера на хуторі близ Диканьки»: есхатология или космогония? / В.Б. Мусий // VIII Міжнародні Гоголівські читання: Матеріали міжнародної наукової конференції. Полтава: ПДПУ, 2006. С. 109–114. 3. Ратушняк О.М. Два варіанти інтерпретації повісті Гоголя «Шинель» (матеріали до уроку) / О.М. Ратушняк // VIII Міжнародні Гоголівські читання: Матеріали міжнародної наукової конференції Полтава, 2006. С. 201–205. 4. Ткачук М. Семантика екзистенційного світу повісті М.Гоголя «Шинель» // Гоголезнавчі студії. 2009. Вип. 18. С. 193–200.	1. Ознайомитися з планом засвоєння теми, винесеної на самостійне опрацювання. За рекомендованими джерелами опанувати матеріал, підготуватися до аналізу повістей (форма контролю: співбесіда). 2. Прочитати тексти повістей М. Гоголя, проаналізувати їх. 3. Виписати поняття «маленька людина», приклади використання автором фантастики у творах, її функції. 4. Знати жанрові особливості кожної з повістей. Виписати Казкові мотиви та образи з повісті «Ніч перед Різдвом»	5 б.
	Тема 4. Реалізм другої половини XIX ст. як світоглядна і культурно-мистецька течія 1. Соціально-історичні, естетичні та філософські передумови становлення реалізму в літературі XIX століття. 2. Хронологічні межі та поняття реалізму в літературознавстві 3. Визначальні риси літератури реалізму 4. Провідні жанри в літературі реалізму. Особливе значення жанру роман, провідні його різновиди 5. Специфічні риси літератури французького реалізму. Найяскравіші його представники. 6. Специфічні риси англійської літератури реалізму. Найяскравіші його представники Аул. робота – 2 год	лекція	1. Давиденко Г. І. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навч. Посібник. К., 2007. 2. Коломієць Н., Яременко Н. Історія зарубіжної літератури другої половини XIX століття: матеріали для вивчення: навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. 144 с. 3. Тверітінова Т. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Доба реалізму. Київ, 2020. 424 с. URL : 4. Ніколенко О. Зарубіжна література XIX століття : підручник для студентів закладів вищої освіти. Київ : Грамота, 2018. 226 с. 5. Історія зарубіжної літератури. Романтизм і реалізм як літературні напрями : навчальний посібник / уклад. Г. Осіпчук. Умань : Візаві, 2020 6. Історія зарубіжної літератури XIX століття : конспект лекцій / уклад. Г. Теленько. Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича, 2002. 40 с. 7. Зарубіжна література XIX – XX ст.: від романтизму до модернізму : навчальний посібник / Уклад. Ю.Ревук. Умань : Візаві, 2018. 236 с.	1. Опрацювати конспект лекції. 2. Доповнити конспект лекції за рекомендованими джерелами та матеріалами, переглянути презентацію, порівняльні таблиці 3. Контроль знань (тести)	3 б.

	Тема 5. Роман Стендаля «Червоне і чорне» - Загальна характеристика творчості Ф. Стендаля. - Історія створення та смисл назви роману. Жанрова своєрідність. Просвітницькі традиції. - Смисл підзаголовку твору. Французьке суспільство в добу Реставрації та прийоми його зображення. Роль композиції в розкритті основних ідей твору. - Образна система. Засоби створення характерів (портрет, внутрішній діалог, авторський коментар, оцінки інших персонажів, роль деталі). Знайти приклади в тексті: - Жульєн Сорель: суперечливість характеру, етапи життєвого шляху, зовнішній та внутрішній конфлікти, еволюція образу, причини трагедії Жульєна; - дві любовні лінії твору: зв'язок з трактатом «Про кохання». Наведіть приклади застосування Стендалем теорії кристалізації; - роль другорядних персонажів (суперництво пана де Реналья та пана Вально, абат Пірар та ін.); - дайте характеристику головним героям роману виходячи з уявлення Ф. Стендаля про «ідеальну красу». Сам.робота – 2 год.	самостійна робота	- Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Доба реалізму: Навчальний посібник для студентів. Київ, 2020, С.54-62. - Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навч. посібник К., 2007. - Зарубіжна література XIX століття. К., 1999. - Затонський Д. Реализм – это сомнение? К., 1992. - Скуратовський В. Таємниця «Червоного і чорного» // Всесвіт. 1988. № 1. - Якимович Т. Передмова // Стендаль. Червоне і чорне. Х., 2004.	- Опрацювати конспект лекції. - Доповнити конспект лекції за додатковими матеріалами - Контроль знань (тести)	5 б.
Тиждень Б 06.10-10.10. 2025	Тема 1: Романтичне двосвіття в новелах «Малюк Цахес» і «Золотий горщик» Е. Т. А Гофмана - Двосвіття в житті та творчості Е.-Т.-А. Гофмана. - Подвійність жанрово-композиційної структури новел. - Реалізація романтичного двосвіття в образній системі творів. Світ ентузіастів та філістерів. Значення образів фей та чарівників - Образи Бальтазара та Ансельма як втілення авторського ідеалу автора, їх спорідненість та відмінність. - Образ Цахеса, його універсальний характер. - Іронія, гротеск і сатира, їх роль у створенні образів. - Романтичні образи-символи в новелі, їх функції. Ауд. – 2 год.	семінарське заняття	- Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: підручник. Тернопіль, 2008. - Куліченко А. К., Хабарова О. О Специфіка романтичного гротеску в творах Е.Т.А.Гофмана «Малюк Цахес» та «Золотий горнець» // Міжнародний науковий журнал "Науковий огляд"; Том 3, №2 (2014). - Вечірко О. Особливості художнього світу Е.Т.А.Гофмана: методичний аспект // Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Випуск 153 С.65-69 - Мелінчук Н.В. Е.Т.А. Гофман та німецький романтизм: методичний аспект // Мова і культура-, 2012, Вип.15. Т. I (155). С.373 -376. - Савчук О. Фантастична історія злету і падіння Цахеса. Е.Т.А. Гофман. «Крихітка Цахес на прізвисько Ціннобер». 8 кл. // Зарубіжна література. 2004. № 47. С. 8-9. - Шамрай А.П. Ернест Теодор Амадей Гофман. - К.: Днепр, 1969.- 299с.	- Прочитати тексти творів Е.Т.А.Гофмана «Золотий горнець» та «Крихітка Цахес, на прізвисько Ціннобер» (складніше. текст «Золотий горнець»). Пройти тести - Занотувати стисло: - значення слів «ентузіаста» і «філістери», яке надавав їм Гофман - значення понять «сатира», «гротеск», «фантазмагорія», «іронія», «двосвіття» - Порівняти образи студентів Бальтазара («Малюк Цахес») і Ансельма («Золотий горщик»). [краще за допомогою таблиці, вирізняючи спільне і відмінне; наприклад - рід занять... а далі даю не у вірній послідовності - здатність кохати (об'єкт закоханості), ставлення до природи, послідовність у всіх вчинках чи суперечливість, здійснення помилкових вчинків...). Порівняльну характеристику скласти саме у запропонованому документі. - Виписати приклади для ілюстрування відповіді на питання 6-7. - Знати значення понять, виявляти їх визначальні ознаки (також поняття. «сатира») - Скласти письмово відповідь: «Романтичне двосвіття, символіка образів і гротеск як художні особливості художнього стилю Гофмана («Крихітка Цахес...»)	5 б.

Тиждень А 13.10-17.10. 2025	Тема 2. Поєми Дж.Г. Байрона «Паломництво Чайльд-Гарольда», «Мазепа» як новий тип поеми 1. Місце східних поем у творчому доробку Дж. Байрона. «Байронічний герой». Його визначальні риси (бунтарство як показова риса) [бажано на прикладі однієї зі східних поем Дж. Байрона «Гяур», «Корсар», «Абідосска наречена», «Облога Коринфа», «Лара», «Паризина»] 2. Поема «Мазепа». Специфіка зображення образу гетьмана України (історичне тло твору, джерела, особливості композиції, романтичний пейзаж, динаміка образу та ін.) 3. Місце поеми «Паломництво Чайльд-Гарольда» у творчості Дж. Г. Байрона. Історія її створення 4. Ідейний зміст поеми. Проблема свободи у творчості Дж.Г. Байрона та її втілення в поемі. 5. Жанрове новаторство Дж. Г. Байрона: ліро-епічна поема. Співвідношення лірики та епіки. 6. Структура поеми, її двоплановість: поєднання особистісного з універсальним. 7. Еволюція образу автора в поемі. 8. Реалізація в образах Чайльд-Гарольда та автора рис «байронічного героя». 9. Образ природи і романтичний пейзаж у поемі «Паломництво...», його функції. Ауд. – 2 год.	семінарське заняття	1.Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: підручник. Тернопіль, 2008. С 282-316. 2. Павличко С.Д. Байрон : нариси життя і творчості . Київ 1989. 3.Ніколенко О. М. Романтизм у поезії: Г. Гейне, Дж.Г. Байрон, А. Міцкевич, Г. Лонгфелло: Посіб. для вчителя. Х., 2003. 4.Вечірко О. Дж. Байрон та Україна 5. Шостак Т.В. Україна в творчості Дж. Г. Байрона 6.Горбонос О. В., Іващенко О.Ю. Україна як складова світообразу поеми Дж. Г. Байрона “Мазепа” // Вісник Дніпропетровського ун-ту імені Альфоеда Нбеля. Серія. “Флологічні науки”. 2013. № 2 (6). С. 113-117	1. Вивчити напам’ять, виразно продекламувати та письмово проаналізувати одну з поезій Дж. Г.Байрона («Хотів би жити знов у горах...», «Мій дух, я к ніч...» тощо) 2. Занотувати значення поняття байронічний герой. Виявити його визначальні риси (на прикладі однієї зі східних поем, пропоную «Корсар». Зразок аналізу в підручнику Наливайко : с. 292-293). 3. Розкрити особливості змалювання образу Івана Мазепи, його долі (який сюжетний прийом, які символічні образи використовуються, яке значення мають пейзажні замальовки та навіть їх послідовність у зображенні Дж. Байроном образа гетьмана. Чи є щось схоже чи дзеркально, відмінне у змалюванні стосунків Мазепи з коханкою і тим, як склалася доля гетьмана у зрілому віці).	5 б.
Тиждень Б 20.10-24.10. 2025	Тема 5. Творчість Бальзака Повість «Гобсек» та її місце в «Людській комедії» 1. Основні вимоги до мистецтва у «Передмові до «Людської комедії» О. де Бальзака. 2. Сутність бальзаківської теорії типізації. 3. «Людська комедія» та місце в ній повісті «Гобсек». 4. Повесть «Гобсек»: – історія створення (від фізіологічного нарису до повісті); – особливості композиції повісті; – прийоми та засоби створення персонажа (портрет, оточуюча обстановка, поєднання романтичного та реалістичного в образі); навести цитати з тексту; – гіпербола, контраст, антитеза та їх функції (знайти приклади в тексті); – інтерпретація образу Гобсека, його символічне значення. Ауд. робота – 2 год.	семінарське заняття	1. Давиденко Г. І. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навч. посібник– К., 2007. 2. Коломієць Н., Яременко Н. Історія зарубіжної літератури другої половини XIX століття: матеріали для вивчення / навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021.. 3. Ніколенко О. Зарубіжна література XIX століття : підручник для студентів закладів вищої освіти. Київ : Грамота, 2018. 4. Історія зарубіжної літератури. Романтизм і реалізм як літературні напрями : навчальний посібник / уклад. Г. Оспічук. Умань: Візаві, 2020 5. Наливайко Д. Етюди про звичаї // Оноре де Бальзак. Етюди про звичаї. Х., 2004. 6. Наливайко Д. Оноре Бальзак. К., 1985. 7. Нестеренко А. Бальзак у Верховні // Жовтень. 1983. № 8.8.	1. Ознайомитися з планом семінарського заняття. Опанувати матеріал за рекомендованими джерелами. 2. Скласти конспект за планом семінарського заняття. 3. Прочитати текст твору «Гобсек». Проаналізувати композицію повісті (опорну схему укласти за можливістю) та проаналізувати систему образів (розглянути синтез романтичного та реалістичного методів у створенні як окремих образів, так і системи образів - наприклад, застосування прийому антитези при розробці образів-персонажів; ролі символіки та опису деталі для характеристики образів-персонажів 4. Прочитати текст повісті. 5. Пройти тест за «Людською комедією» та твором «Гобсек»	5 б.
	Тема 5. «Пані Боварі» Г.Флобера як новий тип реалістичного психологічного роману 1.Творча історія роману Г. Флобера «Пані Боварі». Проблема прототипів. Сміслові навантаження підзаголовку роману. 2.Тематика і проблематика твору. Специфіка жанру. Розробка теми «втрачених ілюзій». [є сенс розкрити особливості змалювання ілюзій Емми стосовно шлюбу	самостійна робота	1. Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Доба реалізму. К., 2020. 2. Наливайко Д.С. Роман, що започаткував новітню прозу. Флобер Г. «Пані Боварі». Проста душа. Харків: Фоліо, 2002. С.3-18. 3. Ніколенко О.М. Від Флобера до Аполлінера. Французька література другої пол. XIX-поч.	1. Прочитати роман. Пояснити сенс підзаголовку роману. 2. Охарактеризувати такі риси світогляду Флобера, як ставлення до сучасного суспільства, буржуа, історії, прогресу, щастя. Як вони позначилися на романі «Пані Боварі»? * 3. Простежити за текстом авторське ставлення до книжкової, музичної та художницької продукції, що	5 б..

	та адюльтерів, стосунків з трьома чоловіками в її житті і наслідків її ілюзій насамперед для неї]** 3. Сюжетно-композиційні особливості роману. Специфіка конфлікту. Романний хронотоп. 4. Характеристика образу головної героїні: виховання, освіта, погляди на життя. Боварі і боваризм. 5. Другорядні персонажі в романі. Символічне навантаження образу сліпого жебрака. 6. Об'єктивний метод Флобера в романі «Пані Боварі». Особливості психологізму [частково відповідь на це питання є змога підготувати, надаючи відповіді на питання під * (дивіться нижче) Сам.робота - 2 год.		XX ст. Посібник. Київ: КІОВЦ «Полікультурний світ», 2005 4. Тверитинова Т.И. Флобер и Мопассан: лекарство от боваризма. Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: лінгвістика і літературознавство: міжвуз. зб. наук. ст. І. Бердянськ: БДПУ, 2013. Вип. XXVII. Ч. 3. С.398-40 5. Єременко О.В. У полоні романтичних уявлень, або Обережно: боваризм (за романом Г.Флобера «Пані Боварі». Всесвітня літ в сер. навч. закл. України. 1999. № 7. С. 42-44. 6. Дитькова С.Ю. «Счастье — обман, поиски которого причиняют все житейские бедствия...». Проблемное изучение романа Г.Флобера «Госпожа Бовари» в 10 кл // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. 2000. № 6. С. 29-34.	впливала на формування ідеалу життя. Визначити, підтверджуючи прикладами, авторську позицію. 4. Обґрунтувати відповідь на питання: якого ефекту досягає письменник в епізоді розмови Родольфа і Емми на сільськогосподарській виставці. Яке нове світло проливає цей епізод на проблему «Флобер і романтизм»? 5*. Поміркуйте, що є спільного в романі Г. Флобера «Пані Боварі» та романом О.Бальзака «Втрачені ілюзії»	
Тиждень А 27.10-31.10. 2025	Тема 5. Творчість Ч. Дікенса, її періодизація, жанровий склад, стильові особливості. Роман Ч.Дікенса «Пригоди Олівера Твіста» 1. Періодизація творчості Ч. Дікенса. Гумор письменника та його функції. 2. Задум роману «Пригоди Олівера Твіста» у передмові Ч. Дікенса. 3. Проблематика роману Ч. Дікенса у світлі морально-естетичного ідеалу письменника. 4. Жанрова своєрідність твору. Зв'язок з попередніми літературними традиціями (Просвітництво, сентименталізм, романтизм) 5. Образна система та принципи створення характерів (з прикладами): – образ Олівера Твіста як ідейно-художній центр роману; – позитивні та негативні герої – прийом контрасту; – жіночі образи; – дитячі образи, тема дитинства та виховання в романі; – образ Лондону, новаторство Ч. Дікенса в розробці соціальної теми лондонського «дна». 6. Художня своєрідність роману (приклади з тексту): – сатира, іронія та гумор в романі; – предметний світ та його зв'язок з героями; – роль гіперболи та її зв'язок з казкою. Сам.робота - 2 год.	самостійна робота	1. Тверитинова Т.И. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Доба реалізму. К., 2020. 2. Давиденко Г. И. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навч. посібник К., 2007. 3. Коломієць Н., Яременко Н. Історія зарубіжної літератури другої половини XIX століття: матеріали для вивчення : навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. 144 с. 4. Англійська література вікторіанської епохи. Курс лекцій: Навчальний посібник. Київ, 2016. 168 с. 5. Лібман З. Я. Чарлз Діккенс: Життя і творчість. К.: Дніпро, 1982. 6.44. Богданова І. В. Реалізм Ч. Дікенса: синтез елементів різних художніх систем (за романом «Пригоди Олівера Твіста») // Мова і культура. 2012. Вип. 15, т. 1. с. 294 – 299. 7.45. Дем'яненко С. Чарльз Діккенс. "Пригоди Олівера Твіста" Авторський підхід до вивчення роману, 10 клас // Всесвітня література в сучасній школі, 2016, №12, с. 49-57.	1. Ознайомитися з питаннями плану щодо самостійного засвоєння навчальної теми. 2. Підготуватися за рекомендованими джерелами. Законспекувати необхідне. Виписати в зошити значення поняття «вікторіанська доба». 3. Прочитати текст роману. Підготуватися до перевірки знання тексту роману (тести). 4. Виписати приклади з тексту для розкриття питань плану (цитатний матеріал). [Дозволяється просто скопіювати цитатний матеріал з електронного тексту твору].	5 б.

9. Система оцінювання та вимоги:

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою у відповідності із вимогами, що містяться у положенні «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті»

Види контролю:

Поточне оцінювання (60 балів) відбувається за накопичувальною системою і складається з результатів навчання здобувачів освіти під час аудиторної роботи (1) виступ на семінарі з доповіддю, 2) демонстрація презентації, проєкта, 3) доповнення відповіді основного доповідача; 4) участь у дискусії, 5) рецензування відповіді однокурсника) і внаслідок 1) виконання обов'язкових завдань при підготовці до семінарів, 2) проходження тестів, 4) виконання інтерактивних вправ, 5) виконання індивідуальних завдань / завдань із самостійної роботи, 6) створення презентацій, відео, інфографік, 7) складання виразного читання вивчених напам'ять поезій / фрагментів художніх творів, 8) конспектування статей історико-літературного, літературно-критичного, теоретико-літературного характеру, 9) знання значень теоретико-літературних понять, їх визначальних рис, виявленні у тексті тих чи інших тропів, художніх прийомів, особливостей композиції, вміння вільно і доцільно застосовувати їх у своїй відповіді, 10) виконання контрольних робіт тощо (кількість балів визначається у схемі курсу в останньому стовпчику проти кожного із завдань; критерії оцінювання кожного з видів робіт викладено нижче).

При оцінюванні теми вираховується середній бал

В умовах дистанційного навчання: у разі неможливості бути присутнім на семінарі в онлайн-режимі враховуються результати за виконання завдань семінару, виконані в асинхронному або контрольному режимі.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Історії світової літератури складається з кількості балів, одержаних внаслідок поточного контролю навчальної діяльності здобувачів освіти (60 б.) та з кількості балів, одержаних за результатами складання екзамен (40 б.).

Наприклад: 46 (бали за поточні усні, письмові відповіді та за виконані самостійні завдання) + 30 (бали на екзамені) = 76 балів (**добре**) – (**С**) (оцінка вноситься до екзаменаційної відомості та в індивідуальний план здобувача)

Методи контролю: опитування, тестування, інтерактивні вправи, завдання компаративного, дослідницького, аналітичного, творчого характеру (вивчення напам'ять та виразне читання поезій), складання презентацій, індивідуальні співбесіди, виконання самостійних чи контрольних робіт тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування освітньої компоненти

Поточний контроль				Іспит	Сума
Аудиторна робота		Самостійна робота			
21		39		40	100
семінарські заняття	тести за темами лекційних занять	самостійна робота - I	самостійна робота - II		
15	6	19	20		

Облік результатів навчання на семінарських заняттях здійснюється традиційно за п'ятибальною системою, де максимальна оцінка дорівнює «5» балам. Оцінка за семінарське заняття вираховується як середній бал за роботу здобувача освіти як безпосередньо на самому семінарському занятті (доповідь, відповідь, доповнення, результати проходження тестів, виконання інтерактивних вправ тощо), так і за виконання асинхронно завдань до семінарського заняття.

Основні критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти:

- 1) характер і якість самостійної підготовки до заняття;
- 2) ступінь усвідомлення навчального матеріалу, розуміння того, про що йде мова;
- 3) повнота, правильність, логічність, точність відповіді, її самостійність та оригінальність, дотримання вимог академічної доброчесності;
- 4) уміння робити узагальнення та висновки, зокрема при виконанні письмових завдань;
- 5) уміння застосовувати набуті знання як у стандартних, так і в нестандартних ситуаціях;
- 6) мовленнєве оформлення відповіді, уміння донести інформацію до свідомості інших.

Критерії оцінювання усної відповіді / роботи на семінарському занятті

5 балів виставляється, якщо здобувач активно працює протягом усього заняття, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом і показує при цьому вільне володіння теоретичним та фактичним матеріалом, знання відповідної літератури, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення й висновки, влучно підтверджувати їх цитатним матеріалом правильно виконує навчальні завдання, допускаючи незначну кількість похибок чи недоліків.

4 бали виставляється у разі, коли здобувач активно працює протягом заняття, питання висвітлені повно, викладає матеріал в цілому логічне, послідовне, обґрунтоване свої судження, посилається на відповідні джерела, виявляє вміння аналізувати текст художнього твору, здатність на достатньому рівні виконувати навчальні завдання. Проте припускається подекуди певних неточностей у відповідях, деяких незначних помилок, інколи недостатньо вичерпно аргументує висловлені припущення, самостійні умовиводи, нечітко висловлює власне ставлення до фактів і подій, припускається незначних помилок при використанні теоретико-літературних понять або при викладенні матеріалів історико-літературного характеру.

3 бали виставляється в тому випадку, коли здобувач у цілому орієнтується у фактичному матеріалі, має загальне уявлення про зміст, проблематику, систему образів, особливості стилю певного художнього твору, проте не орієнтується вільно у тексті, демонструє володіння фактичним матеріалом історико-літературного та теоретико-літературного характеру виключно на середньому рівні. Намагаючись аналізувати факти і події, робити власні висновки, виконувати завдання, здобувач припускається помітних помилок. На занятті поводить себе пасивно, відповідає не завжди влучно і виключно лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих як фактичних, так і мовленнєвих помилок при викладенні матеріалу, його відповіді не вирізняються логічністю, послідовністю, будуться фрагментарно, спостерігаються певні помилкові умовиводи тощо.

1-2 бали виставляється в разі, коли здобувач виявить неспроможність надати відповідь на питання чи його відповіді на питання свідчить про незрозуміння сутності питання, про незнання тексту художнього твору, нездатність його аналізувати, пояснювати його ідейно-художнє значення, у разі коли відповідь студента є непослідовною, нелогічною, свідчить про відсутність у нього знань фактичного матеріалу, нездатність спостерігати Художні явища, робити власні умовиводи, аргументувати свої спостереження, недоречно вживати теоретико-літературні поняття або взагалі демонструвати низький рівень володіння знаннями історико-літературного та теоретичного характеру, при наданні відповіді припускати грубих мовленнєвих помилок

Критерії оцінювання конспекту самостійно опрацьованого матеріалу / Виразне читання напам'ять поезії (фрагменту ліро-епічного твору)

5 балів (4 бали) ставиться, якщо зміст конспекту самостійно засвоєного навчального матеріалу повністю відповідає темі заняття, вичерпно та ґрунтовно розкриває винесені на самостійне вивчення кожне з питань, до того ж навчальний матеріал викладається в конспекті систематизовано та логічно. Коли при складанні конспекту здобувач освіти демонструє творчий підхід та самостійність, вільне володіння фактичним матеріалом (зокрема, знання тексту художнього твору, вміння влучно аргументувати свої судження цитатним матеріалом або робити самостійні вірні умовиводи на підставі спостережень за текстом художнього твору), вміння застосовувати доречно теоретико-літературні поняття. При складанні відповідей обов'язково використовує декілька джерел, посилається на них та на концепції авторитетних дослідників. Береться до уваги також і вміння наати своїй роботі цікаву (нестандартну), але доречну форму. (Здобувач освіти бездоганно декламує вивчений поетичний твір напам'ять, виявляючи індивідуальне розуміння тексту, своє ставлення до прочитаного, демонструючи високий рівень артистизму, мовленнєвої вправності).

4 бали (3 бали) ставиться, якщо зміст конспекту безпосередньо відповідає запропонованому викладачем плану опанування конкретної теми, виконання конкретного завдання (наприклад, конспекта літературознавчої статті) коли завдання виконані або питання розкриті в цілому вірно, проте недостатньо вичерпно або спостерігаються певні неточності, незначні помилки. У разі, коли при складанні відповіді або при виконанні завдання здобувач використовує не більше двох джерел, не завжди вірно посилається на них та на концепції авторитетних дослідників, виявляє недостатню творчий підхід до виконання завдання, володіє фактичним матеріалом або вміннями застосовувати знання з теорії та історії літератури лише на достатньому рівні, викладає матеріал не завжди чітко та структуровано, інколи припускається непослідовності у викладенні матеріалу або інколи

спостерігається порушення логічності викладу матеріалу. (Здобувач освіти виразно читає напам'ять вивчений твір, але час від часу допускає змістові неточності, або б читає напам'ять бездоганно, але з окремими декламаційними огріхами чи просто монотонно).

3 бали (2 бали) ставиться, якщо зміст конспекту частково відповідає плану, що міститься у рекомендаціях щодо самостійного засвоєння навчального матеріалу або характеру завдання, якщо частково розкриває тему, містить поверхові відповіді на питання плану, а на окремі питання або аспекти питання можуть бути взагалі відсутні відповіді або надані помилкові, невірні. При складанні конспекту студент використовує лише одне джерело; при виконанні завдання демонструє середній рівень знань фактичного матеріалу, текстів художніх творів, недостатнє володіння навичками літературознавчого аналізу та вміннями застосовувати знання з теорії та історії літератури, у разі викладення матеріалу неструктуровано, недостатньо логічно та послідовно. (Здобувач освіти читає напам'ять художній твір з окремими орфоепічними або / та змістовими огріхами, з порушенням техніки мовлення).

2 бали (1 бал) виставляються, якщо зміст конспекту лише частково відповідає плану, запропонованого у рекомендаціях щодо самостійного засвоєння навчального матеріалу за певною темою, або характеру завдання, якщо розкриваються лише частково окремі аспекти питання (або не зовсім у відповідності із темою, із питанням), коли викладення теми, відповіді на питання плану даються лише поверхово або надто узагальнено, а окремі питання або аспекти питання можуть бути взагалі не висвітлені. При складанні конспекту студент використовує лише одне джерело, не надає покликань; при виконанні завдань демонструє лише середній рівень володіння фактичним матеріалом, знання текстів художніх творів, володіння навичками літературознавчого аналізу і вміннями застосовувати знання з теорії та історії зарубіжної літератури, у разі викладення матеріалу лише подекуди структуровано та викладено недостатньо логічно і послідовно (або взагалі з порушенням логіки та послідовності викладення матеріалу). Здобувач освіти при читанні напам'ять художнього твору, поезії допускає значну кількість помилок різного характеру читає вивчений напам'ять твір зі значними змістовими неточностями, порушенням правил техніки мовлення.

1 бал (0,5 балів) ставиться за умови відсутності конспекту або якщо зміст конспекту абсолютно не відповідає плану, запропонованому для самостійного засвоєння навчального матеріалу (або характеру завдання, наприклад, з виразного читання поезії напам'ять: читає невиразно (монотонно) напам'ять лише окремі фрази художнього тексту або недостатній за обсягом уривок твору зі значною кількістю фактичних мовленнєвих помилок. фактичне), не розкриває тему, містить надзвичайно поверхові та узагальнені відповіді на питання плану або не містить їх зовсім (пропонує відповідь на зовсім інше питання, розкриває інший аспект, ніяким чином не пов'язаний із зазначеним у завданні). При складанні конспекту студент використовує лише одне джерело та й до того ж таке, що недостатньо відповідає рівню розвитку сучасної методичної та літературознавчої науки; при виконанні завдань практичного характеру та при написанні планів-конспектів/ фрагментів уроку демонструє низький рівень знань фактичного матеріалу, текстів художніх творів, основ теорії методики викладання зарубіжної літератури та володіння навичками літературознавчого аналізу, нездатність застосовувати теоретичні знання на практиці, матеріал викладається нелогічно та непослідовно.

0 балів ставиться у разі відсутності конспекту або при наданні його на перевірку (незнанні тексту художнього твору напам'ять).

Шкала для оцінки виконання тестів:

3 бали – при наявності до 10-15 % помилкових відповідей; **2 бали** – до 30 % помилкових тестів; **1 бал** – якщо виконано вірно 50 % завдань тестів; **0,5 бали** - у разі надання більше, ніж 50 % помилкових відповідей; **0 балів** у разі невиконання тестів.

4 бали – при наявності до 12 % помилкових відповідей; **3 бали** - до 30 % помилкових тестів; **2 бали** – до 55 % помилкових тестів; **1 бал** – якщо виконано вірно 45 % завдань тестів; **1 бал** - у разі надання більше, ніж 45 % помилкових відповідей; **0 балів** у разі невиконання тестів.

5 балів – при наявності до 7 % помилкових відповідей; **4 бали** – до 25 % помилкових тестів; **3 бали** – якщо виконано вірно 50 % завдань тестів; **1-2 бали** - у разі надання більше, ніж 50 % помилкових відповідей; **0 балів** у разі невиконання тестів.

Екзамен (40 балів)

Порядок проведення екзамену з “Історії світової літератури”

Екзамен є основною формою підсумкового контролю знань та умінь здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і складається у V семестрі. Максимальний бал – 40.

Екзамен відбувається в усній формі, після попереднього обдумування студентом питань екзаменаційного білета (в умовах дистанційного навчання – у формі вільної співбесіди).

Кожний білет з курсу “Історія світової літератури” складається з двох теоретичних питань (за умов навчання в режимі офлайн передбачається обов’язкове третє питання – виразне читання напам’ять однієї з поезій, передбачених для обов’язкового вивчення напам’ять).

Критерії оцінювання відповідей на екзамені за питаннями білету

- 37-40 балів** виставляється тоді, коли відповідь вважається повною, тобто в ній містяться визначення всіх понять, про які йдеться в питанні, проаналізовано об’єкт аналізу, охарактеризовано всі його ознаки. Відповідь повинна бути чіткою і послідовною, супроводжуватися великою кількістю прикладів з практики застосування тощо.
- 33-36 балів** виставляється, коли у відповіді студента містяться незначні неточності, але при цьому відповідь є змістовною і логічно побудованою, студент виявляє досить вільне володіння фактичним матеріалом, наводить доречні приклади, його умовиводи на підставі фактів з тексту є в цілому вірними, демонструє знання теоретико-літературних понять, відомостей історико-літературного характеру з незначними похибками.
- 25-32 балів** ставиться у тих випадках, коли здобувач вищої освіти дав неповну, але на достатньому рівні відповідь на одне або обидва питання екзаменаційного білету, припускається незначних неточностей (похибок) у знанні текстів художнього твору або при здійсненні його ідейно-художнього аналізу, наданні визначення теоретико-літературного поняття або відомостей з історії літератури, недостатньо послідовно, логічно викладає матеріал, не підкріпле свої умовиводи влучними аргументами, фактами або цитатами з тексту або робить не повністю вірні умовиводи за викладеними ним відомостями або фактами з художнього тексту.
- 18-24 бали** виставляється, коли відповідь здобувача освіти дав недостатньо чітку або доволі неповну відповідь на одне або обидва питання екзаменаційного білету, припускається помилок або фактичних неточностей при визначенні аналізованого об’єкта, взагалі не наводить прикладів або наводить недоречні приклади, не здатен аргументувати свої судження, частково помилково або недостатньо недоречно застосовує окремі теоретико-літературні поняття або припускається суттєвих помилок у викладенні матеріалів історико-літературного характеру, недостатньо логічно та послідовно будує відповідь, виявляє володіння фактичним матеріалом на середньому рівні,
- 1-17 балів** ставиться, якщо здобувач вищої освіти не надає відповіді на питання екзаменаційного білета або надає невірні відповіді, не володіє вільно фактичним матеріалом, якщо відповідь є нелогічною, непослідовною тощо.

Шкала оцінювання у ХДУ за ECTS

Сума балів / Local grade	Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за національною шкалою / National grade	
			екзамен	залік
90-100	A	Excellent	відмінно	зараховано
82-89	B	Good	добре	
74-81	C			
64-73	D	Satisfactory	задовільно	
60-63	E			
35-59	FX	Fail	незадовільно	незараховано
			з можливістю повторного складання	
1-34	F		незадовільно	незараховано
			з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	

10.Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

Підручники, навчальні та навчально-методичні посібники

1. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: підручник. Тернопіль, 2008.
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навч. посібник К., 2007.
3. Коломієць Н., Яременко Н. Історія зарубіжної літератури другої половини XIX століття: матеріали для вивчення : навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. 144 с.
4. Тверітінова Т.І., Шовкопляс Г.Є Історія зарубіжної літератури XIX століття: перша половина. доба романтизму. – К., 2018.
5. Тверітінова Т. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Доба реалізму. Київ, 2020. 424 с
6. Ніколенко О. Зарубіжна література XIX століття : підручник для студентів закладів вищої освіти. Київ : Грамота, 2018. 226 с.
7. Історія зарубіжної літератури. Романтизм і реалізм як літературні напрями : навчальний посібник / уклад. Г. Осіпчук. Умань : Візаві, 2020
8. Історія зарубіжної літератури XIX століття : конспект лекцій / уклад. Г. Теленько. Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича, 2002. 40 с.
9. Зарубіжна література XIX – XX ст.: від романтизму до модернізму : навчальний посібник / Уклад. Ю. Ревук. Умань : Візаві, 2018. 236 с.

Додаткова література

- 10 Качак Т., Круль Л. Зарубіжна література для дітей. Київ : Академвидав, 2014. 417 с.
11. Коломієць Н., Яременко Н. Структура та семантика опозиційних топосів «місто» – «село» в українській та зарубіжній прозі середини – другої половини XIX століття. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія. 2021. № 51. Т. 2. С. 48-52.
12. Літературні напрями: від бароко до постмодернізму : науково-допоміжний бібліографічний показчик / Укладачі Т. Петруня, Є. Руденко. Миколаїв, 2013, 65 с.
13. Михед Т. Поетологічні етюди з історії літератури Англії та США : збірник статей. Ніжин : ТОВ Аспект-поліграф, 2005. 172 с.
14. Наливайко Д. Шарль Бодлер - поет скорботи і протесту. Древо шепоту й тіні. Віртуальна антологія світової поезії. 2019. 3 березня.
15. Ніколенко О. Від Флобера до Аполлінера. Французька література другої пол. XIX-поч. XX ст. Київ : КГОВЦ «Полікультурний світ», 2005. С. 9-37.
16. Ніколенко О. Мацапура В. Літературні епохи, напрями, течії. Київ : Педагогічна преса, 2004. 128 с
17. Ніколенко О. Поезія французького символізму. Ш. Бодлер, П. Верлен, А. Рембо. Харків : Ранок, 2003. С. 12 - 47.
18. Удовіченко Г. Курс лекцій з дисципліни «Історія зарубіжної літератури». Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. 121 с. URL:
19. Шахова К.О. Нариси творчості зарубіжних письменників-реалістів XIX – XX ст. К., 1975. 184 с.
20. Безвершук Ж.О. Історія і теорія світової та вітчизняної культури. К., 1991.
21. Глущенко В.А. «Служіння добру – найшляхетніший путь...» Система уроків вивчення творчості Байрона в 9 класі // Відродження. 1993. № 2. С.48-52.
22. Затонський Д. Що таке романтизм // Слово і час. 1988. № 4-5. С. 70-73.
23. Левінська С.Й. Із суцвіття блискавиць та ясної райдуги: Матеріали до вивчення «Кримських сонетів» А. Міцкевича // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 1996. № 12. С. 26-28.
24. Наливайко Д.С. Німецький романтизм // Вікно в світ. 1999. № 1. С.90-162
25. Ніколенко О.М. Романтизм у поезії. Г. Гейне, Дж.Г. Байрон, А. Міцкевич, Г. Лонгфелло: Посібник для вчителя. Х., 2003
26. Павличко С. Байрон. К., 1989
27. Ружевиц Т.М. Романтизм як напрям // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 1997. № 11. С. 32-33.
28. Руссова С. Романтизм як літературний напрям // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2001. № 2. С. 28-29.

29. Руссова С. Специфіка англійського романтизму і творчість Дж. Байрона // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. 2001. № 6. С. 31-35.
30. Теплінський М.В. «Кримські сонети» – чисте золото поезії // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 1998. № 12. С.19-20.
31. Скуратовський В. Таємниця «Червоного і чорного» // Всесвіт. 1988. № 1.
32. Якимович Т. Передмова // Стендаль. Червоне і чорне. Х., 2004.
33. Наливайко Д. Етюди про звичаї // Оноре де Бальзак. Етюди про звичаї. Х., 2004.
34. Наливайко Д. Оноре Бальзак. К., 1985.
35. Нестеренко А. Бальзак у Верховні // Жовтень. 1983. № 8.
36. Наливайко Д. Проспер Меріме і Україна // Всесвіт. 1970. № 9.
37. **Пронкевич О. Проспер Меріме**
38. Наливайко Д.С. Роман, що започаткував новітню прозу. Флобер Г. «Пані Боварі». Проста душа. Харків: Фоліо, 2002. С.3-18.
39. Ніколенко О.М. Від Флобера до Аполлінера. Французька література другої пол. ХІХ-поч. ХХ ст.: посібник. Київ: КГОВЦ «Полікультурний світ», 2005. С. 9-37.
40. Тверитинова Т.И. Флобер и Мопассан: лекарство от боваризма. Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: лінгвістика і літературознавство: міжвуз. зб. наук. ст. [Гол. ред. В.А.Зарва]. Бердянськ: БДПУ, 2013. Вип. XXVII. Ч. 3. С. 398-40
41. Єременко О.В. У полоні романтичних уявлень, або Обережно: боваризм (за романом Г.Флобера «Пані Боварі» // Всесвітня літ в сер. навч. закл. України. 1999. № 7. С. 42-45.
42. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник: в 2 т. / під ред. Н. Міхальської і Б. Щавурський. Тернопіль, 2005.
43. **Англійська література вікторіанської епохи**. Курс лекцій: Навчальний посібник. Київ, 2016. 168 с.
44. Лібман З. Я. Чарлз Діккенс: Життя і творчість. К.: Дніпро, 1982.
45. Богданова І. В. Реалізм Ч. Діккенса: синтез елементів різних художніх систем (за романом «Пригоди Олівера Твіста») // Мова і культура. 2012. Вип. 15, т. 1, с. 294 – 299.
46. Дем'яненко С. Чарльз Діккенс. "Пригоди Олівера Твіста" Авторський підхід до вивчення роману, 10 клас // Всесвітня література в сучасній школі, 2016, №12, с. 49-57.

Інтернет-ресурси

47. **УкрЛіб** (Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література)): <http://ukrlib.com.ua/>
48. **УкрКнига** :Сайт [Ukrknighta.org.ua/](http://ukrknighta.org.ua/) : <http://ukrknighta.org.ua/>
49. **Чтиво**: <https://chtyvo.org.ua/>
50. **Культура України** : електронна бібліотека : <https://elib.nlu.org.ua/>